

Тандалт судалгаа

УДИРДАГЧ

Б.Сувд

АУ-ны доктор, дэд профессор,
НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны дарга

СУДАЛГААНЫ БАГИЙН ГИШҮҮД

А.Бүүвэйдулам, НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны ЭША

А.Нэргүй, НЭМҮТ-ийн ОЭМА-ны ЭША

Э.Оюунсүрэн, АУ-ны доктор, дэд профессор,
ЭМЯ

Э.Эрдэнэчимэг, ДЭМБ, мэргэжилтэн

Б.Алтанзагас, ДЭМБ, мэргэжилтэн

А.Бүүвэйдулам, ЭША

Б.Төгөлдөр, БИА-ны ЭШДаА

А.Нэргүй, НЭМҮТ-ийн ЭША Б.Болор,

АУ-ны магистр И.Болормаа, АУ-ны

доктор Д.Золзаяа, АУ-ны магистр

Р.Зоригт, ОЭМА-ны ЭШДаА

Д.Отгонбаяр, АУ-ны магистр

Б.Оюундарь, ЭМДӨУСА-ны ЭШДаА

Д.Оюунчимэг, ФУ-ы магистр О.Оюун-

Эрдэнэ, АУ-ны магистр Б.Төгөлдөр,

БИА-ы ЭША С.Цэгмэд, АУ-ны доктор

Б.Чинзориг, ОЭМА-ны ЭШДаА

П.Энхтуяа, ОЭМА-ны зөвлөх, АУ-ны доктор

С.Цэвээндорж, СХД Г.Эрболд, ЧД

Н.Нямсүрэн, ЧД Ж.Од, Сэлэнгэ аймаг

С.Эрдэнэтуяа, Сэлэнгэ аймаг

Н.Даваасүрэн, Сэлэнгэ аймаг

Е.Сауле, Баян-Өлгий аймаг

Х.Дауиржан, Баян-Өлгий аймаг

Б.Амаржаргал, Дорноговь аймаг

О.Гантуяа, Дорноговь аймаг

Ч.Ганчимэг, Дорноговь аймаг

Б.Бямбацэрэн, Дорноговь аймаг

Коронавируст халдварын талаарх хүн амын мэдлэг, хандлага, дадал, ойлголтыг тогтоох судалгаа

ЦАР ТАХЛААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ХҮН АМЫН ЗАН ҮЙЛ

КОВИД-19 цар тахал нийтийн дунд тархахад хүн амын зан үйлээс ихээхэн хамаарах тул өвчний тархалтаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ нь нэн тэргүүний ажил болно. Хүн амын коронавируст халдварын талаарх мэдлэг, хандлага, дадал, ойлголтыг тогтоох нь Засгийн газраас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагааг эрчимжүүлэхэд ихээхэн тус болно.

ҮНДЭСЛЭЛ

КОВИД-19 цар тахал нь дэлхийн улс орнуудын эрүүл мэндийн тогтолцоо болон шийдвэр гаргагчдаас үр дүнтэй урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, бодлого, шийдвэрүүд гаргахыг шаардаж байна.

Цар тахал нь хувь хүн болон нийгмийн сэтгэцийн эрүүл мэнд, хэвийн аж амьдрал, харилцаа болон эдийн засгийн тогтвортой байдалд сөргөөр нөлөөлсөөр байна.

Иймээс, энэхүү нөхцөлд бид хувь хүний болон нийгмийн хариу үйлдлийг

1) хүлээж байгаагүй үйл явц болон хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдийг хэмжих

2) цар тахлын үеийн хариу арга хэмжээ хэрхэн үр дүнтэй, сайн зохион байгуулагдсан байгааг тогтоодог.

- Вирусийн тархалтыг хязгаарлах, илрүүлэх оношлуур,
- Урт- хугацааны хамгаалалт болох вакцин,
- Богино- хугацаанд хүмүүсийн амь насыг аврах эмчилгээ
- Хүн- амын зан үйл, нийгмийн хүчин гэрлэсэн, хамтран амьдрагчтай (72.0%, зүйлийг тодорхойлох нийгмийн $n=1252$), халх (76.7%, $n=1335$), эмэгтэй (60.7%, шинжлэх ухаан тусална. Иймээс л улс $n=1057$) байлаа. Нийт оролцогчдын 34.8% орнууд өөрийн орны хүн амын зан үйл, (95%CI:32.7-37.1) нь орон сууцанд, 65.2% нийгмийн хүчин зүйлийг тодорхойлох (95%CI:62.9-67.3) гэр хороололд амьдардаг судалгааны ажлуудыг хийж эхлээд байна. Орон нутгаас оролцогчдын 72.1%

байна.

ЗОРИЛГО

Шийдвэр гаргагч нарыг урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ, эрсдэлийн үеийн мэдээлэл харилцаанд шаардлагатай нотолгоонд тулгуурласан мэдээллээр хангах

АРГА ЗҮЙ

Монгол Улсын 15-60 насны хүн амын дунд агшингийн судалгааны загвараар тоон болон чанарын (ганцаарчилсан, бүлгийн ярилцлага, ажиглалт) аргыг ашиглан гүйцэтгэв. Судалгааг ДЭМБ-аас боловсруулсан судалгааны арга хэрэгсэл ба удирдамж, КОВИД-19-ийн бэлэн байдал ба хариу арга хэмжээ, эрсдэлийн мэдээлэл харилцааг төлөвлөх удирдамжийг өөрийн орны нөхцөлд тохируулан ашиглалаа.

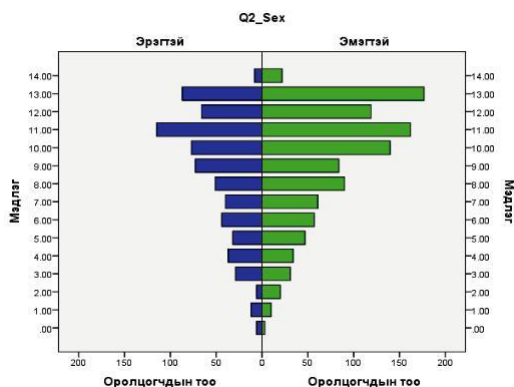
ҮР ДҮН

Судалгаанд нийт 1740 хүн хамрагдсан бөгөөд хамрагдалт 100% байна. Оролцогчдын хамтран амьдрагчтай (72.0%, зүйлийг шинжлэх ухаан орнууд өөрийн орны хүн амын зан үйл, (95%CI:32.7-37.1) нь орон сууцанд, 65.2% нийгмийн хүчин зүйлийг судалгааны ажлуудыг гэр хороололд амьдардаг судалгааны ажлуудыг хийж эхлээд байна. Орон нутгаас оролцогчдын 72.1% байна. (n=659), УБ хотоос оролцогчдын 57.5%

(n=475) нь гэр хороололд амьдардаг байсан. Ам бүлийн дундаж тоо 4.23 ± 1.63 , хамгийн бага нь 1, хамгийн их нь 15 ам бүлтэй байлаа. Оролцогчдын 60.6% нь 4-6 ам бүлтэй байна. Нийт оролцогчдын 76.7% (95%CI:74.8-78.8) нь халх, 17.6% (95%CI:15.8-19.4) нь казак ястан байна.

ХҮН АМЫН МЭДЛЭГ

Мэдлэгийн түвшинг коронавируст халдварын талаарх хүн амын мэдвэл зохих 14 асуултаар үнэлсэн. Судалгаанд хамрагдсан хүн ам коронавируст халдварын талаарх мэдвэл зохих 14 мэдлэгээс дунджаар 9.23 ± 3.2 (95%CI:9.09-9.38) зөв мэдэж байна. Коронавируст халдварын талаарх мэдлэг эмэгтэй, гэр бүлтэй, техник мэргэжлийн болон дээд боловсролтой хүн амын дунд өндөр байлаа ($\chi^2=11.34$, $p=0.023$) (Зураг 1.)

Зураг 1. Хүн амын мэдлэгийн түвшин, хүйсээр

Судалгаанд хамрагдсан хүн амын коронавируст халдварын дамжих замын талаарх мэдлэгийн хувь өндөр байгаа ч нууц үе, халдварт өртөх өндөр эрсдэлтэй хүн ам, урьдчилан сэргийлэх аргуудын талаарх мэдлэгийн хувь бага байна.

ХАНДЛАГА

Хүн амын 80.1% (95%CI:78.0-82.0) нь коронавирусээр үүсгэгдсэн КОВИД-19 өвчин “маш аюултай” гэсэн хандлагатай байна. Нийт оролцогчдын 61.7% (95%CI:

59.5-64.1) нь зах, томоохон худалдаа үйлчилгээний газарт гараа угаах нөхцөл бүрдээгүй, 31.4% (95%CI: 29.1-33.6) нь цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэлийн бодис элбэг биш байгаа нь Коронавирусын халдвараас сэргийлэхэд бэрхшээлтэй гэжээ. Судалгаанд хамрагдсан 10 хүний нэг (10.9, 95%CI: 9.5-12.4) нь гэрт угаалтуур, саван байдаггүй нь коронавируст халдвараас сэргийлэхэд тулгамдаж буй асуудал гэсэн бол оролцогчдын 46.5% (95%CI:44.0-48.7) нь амны хаалт үнэтэй, 43.3% (95%CI:40.8-45.6) нь гар халдваргүйжүүлэгч үнэтэй байгаа нь коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэхэд бэрхшээл тулгарч байгаа гэжээ. Чанарын судалгаанд хамрагдсан хүн амын дийлэнх нь амны хаалт, бээлий, гар халдваргүйжүүлэгч үнэтэй тул байнга авч хэрэглэхэд бэрхшээл учирч болох талаар ярьцгааж байв.

Шигтгээ: Одоо энэ яриад байгаагаар бол амны хаалтаа 2 цаг тутамд солих хэрэгтэй гээд бодъё. Манайх 4 ам бүлтэй. Тэгэхээр ядаж дор хаяж нэг хүн өдөрт 3 амны хаалт хэрэглэе гэж бодохоор нийт 12 амны хаалт хэрэглэнэ. Ингэхээр өдөрт 12 амны хаалтыг 800 төг-өөр тооцоолоход 9,600 төг шаардана. Ойролцоогоор сардаа ~300,000 төгрөг зарцуулахаар үнэтэй байгаад байна. ГЯ, 42 настай эрэгтэйн ярианаас

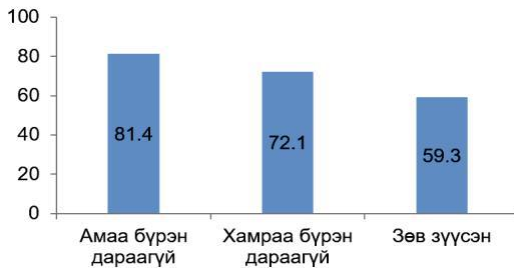
Коронавирусын халдварын шинж тэмдэг илрэхэд зөв газартаа хандах, халдвар авсан хүнийг ялгаварлан гадуурхахгүй байх эерэг хандлага мэдлэгийн дундаж оноо өндөр хүн амын дунд илүү байлаа.

УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ДАДАЛ

Амны хаалт зүүх: Судалгаанд оролцогчдын 81.6% (95%CI:79.6-83.3) нь гадуур явж байхдаа амны хаалтаа хэрэглэж байгаа гэжээ. Нийтийн тээврээр зорчих, худалдаа үйлчилгээний газраар орохдоо амны хаалтын хэрэглээ буурч байгаа ч статистикийн ач холбогдолгүй байна. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын амны

хаалтын хэрэглээ хөдөөд хотоос бага байгаа ч статистикийн ач холбогдолгүй байв. Амны хаалт хэрэглэж байгаа хүн амын 69.6% (95%CI:67.4-71.9) нь нэг удаагийн амны хаалтыг хэрэглэдэг байна.

Оролцогчдын амны хаалтыг хэрэглэж буй дундаж хугацаа нь 29.04 ± 77.84 цаг, 83.3% (95%CI:81.1-85.0) нь нэг амны хаалтаа өдөржин хэрэглэдэг гэжээ. Нийт ажиглалтад хамрагдсан хүн амын 59.3% нь амны хаалтаа зөв зүүж байлаа.

Зураг 2. Амны хаалт зүүж байгаад хийсэн ажиглалтын дүн

Амны хаалтаа буруу зүүж байгаа хүн амын 81.4% нь амаа бүрэн дараагүй, 72.1% нь хамраа бүрэн дараагүй амны хаалтыг зүүж байгаа нь ажиглагдсан. (Зураг 2.)

Хүн хоорондын зай барих: Судалгаанд оролцогчдын 58.4% (95%CI: 55.9-60.6) нь банк, төрийн үйлчилгээний газарт л хүн хоорондын зайгаа барьж чадаж байгаа нь зориудын тэмдэг, тэмдэглэгээ хийж зохион байгуулсантай холбоотой байлаа.

ЭРҮҮЛ АХУЙН ДАДАЛ

Судалгаанд оролцогчдын 41.6% (95%CI:39.3-43.9) нь гараа байнга, зөв угааж дадсан гэжээ. Ажиглалтаар гаднаас орж ирээд гараа угаасан оролцогчид дунджаар 11.9 ± 7.49 сек (95%CI:10.2-13.7), хамгийн бага нь 1 сек, хамгийн их нь 120 сек зарцуулсан байна. Судалгаанд хамрагдсан хүн амын 57.9%-д (95%CI:55.6-60.2) нь одоо спиртэн суурьтай гар халдваргүйжүүлэгч байгаа гэжээ. Гараа халдваргүйжүүлдэг болсон гэж хариулагчдын 69.4%-д нь спиртэн суурьтай гар халдваргүйжүүлэгч байсан. Ханиаж, найтааж байгаа 88 хүнийг

ажиглахад 42.0% нь алгаараа дарж, 17.0 хувь нь ам, хамраа дарахгүй буруу зан үйлтэй байгааг ажигласан. Харин 15.9 хувь нь цаасан алчуур хэрэглэсэн, 50.0 хувь нь тохой, шуундаа найтаасан зөв зан үйлтэй байлаа.

Зураг 3. Ханиаж, найтаах зан үйлийг тогтоосон нь

Хүн амын талаас илүү (58.9%, 95%CI:56.4-61.0) нь гэртээ цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийх зан үйлд өөрчлөлт орсон гэжээ. Гар угаах дадалд өөрчлөлт орсон хүн амын мэдлэгийн оноо гар угаах дадалд өөрчлөлт ороогүй хүн амаас статистикийн ач холбогдол бүхий өндөр байна ($p=0.001$). (Зураг 3.)

Спиртэн суурьтай гар халдваргүйжүүлэгчтэй хүн амын мэдлэгийн оноо 10.35 ± 2.79 байсан бол байхгүй оролцогчдынх 8.66 ± 3.26 байна. Энэ нь мэдлэгийн түвшин өндөр байхад хүний дадал нөлөөлдөг болохыг харууллаа ($p=0.001$). Амны хаалтыг нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчих, худалдаа үйлчилгээний газраар орохдоо зүүдэг дадалтай хүн амын мэдлэгийн дундаж оноо статистикийн ач холбогдол бүхий ялгаатайгаар илүү байлаа ($p=0.04$). (Хүснэгт 4.)

Хүн амын дадал

Хүснэгт 1.

Хүн амын дадал	Тоо	%	Мэдлэгийн дундаж оноо	Стандарт хазайлт	P тоо	
ЭРҮҮЛ АХУЙН ДАДАЛ						
Гар угаах дадал						
1	Гараа зөв угааж дадсан	724	41.6	9.75	2.98	0.001
2	Гар угаах дадалд өөрчлөлт ороогүй	211	12.1	8.83	3.54	
3	Гар угаах давтамж нэмэгдсэн	879	50.5	10.05	2.82	
4	Зөв дарааллаар угааж сурсан	372	21.4	10.31	2.85	
5	Байнга савангаар угааж байгаа	453	26.0	10.26	2.91	
6	Гараа удаан хугацаагаар угаадаг болсон	280	16.1	10.22	3.02	
7	Гар халдваргүйжүүлэгч хэрэглэдэг болсон	591	34.0	10.35	2.79	
Яг одоо гар халдваргүйжүүлэгч байгаа эсэх						
1	Байгаа	1008	57.9	10.35	2.79	0.001
2	Байхгүй	732	42.1	8.66	3.26	
Бохир гараар нүд, ам, хамартаа хүрэхээс зайлсхийх байдал						
1	Чадаж байгаа	1333	76.6	9.59	3.06	0.001
2	Чадахгүй байгаа	407	23.4	8.07	3.41	
АМНЫ ХААЛТ ЗҮҮХ ДАДАЛ						
1	Гадуур явж байхдаа зүүх	1416	81.4	9.47	3.15	0.04
2	Нийтийн тээврээр зорчихдоо зүүх	1061	61.0	10.02	2.85	
3	Худалдаа, үйлчилгээ газар ороходоо	1144	65.7	9.92	2.88	
4	Ер нь хэрэглэхгүй байгаа	149	8.6	8.32	3.41	
ХҮН ХООРОНДЫН ЗАЙ БАРИХ ДАДАЛ						
1	Нийтийн тээвэр	537	30.9	8.82	3.25	0.623
2	Хүнсний дэлгүүр	685	39.4	9.11	3.25	
3	Зах, худалдааны төв	579	33.3	8.78	3.27	
4	Банк, үйлчилгээний газарт	1015	58.4	9.45	3.09	
5	Гудамж, талбайд	819	47.1	9.41	3.16	

ДҮГНЭЛТ

1. Хүн амын мэдлэгийн түвшин хүйс, насны бүлэг, боловсролын түвшин, ажил эрхлэлт, байршлаас статистикийн ач холбогдол бүхий хамааралтай байна.
2. Хүн амын Коронавируст халдварын дамжих замын талаар мэдлэгтэй ч халдварын нууц үе, халдварт өртөх эрсдэл, урьдчилсан сэргийлэх аргуудын талаарх мэдлэг бага байна.
3. Судалгаанд оролцогчдын дийлэнх нь цар тахал болж буй коронавируст халдвар нь маш аюултай гэсэн хандлагатай, оролцогчдын дийлэнх нь байршил, хүйсээс хамаарахгүй цар тахлын үед эмнэлгүүд дүүрч ачааллаа дийлэхгүй болох вий гэхээс айдастай

байна.

4. Тоон болон чанарын судалгаагаар коронавируст халдварын үед зарим эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ алдагдсан тохиолдол байсныг энэхүү судалгаагаар тогтоолоо.
5. Засгийн газраас Коронавирусийн эсрэг 2020 оны 1-6 сарын дуустал авч хэрэгжүүлсэн хил хаасан, амны хаалт зүүх шаардлага, сургууль цэцэрлэгийн үйл ажиллагааг зогсоосон, үйлчилгээний газруудын цагийн хязгаарлалт/хаасан байдлыг нийт оролцогчдын 80-иас дээш хувь нь зөв арга хэмжээ хэмээн үнэлжээ.
6. Хүн амын дийлэнх нь цар тахлын талаарх мэдээллийг олон нийтийн телевизээс авч байв.